

Oilla va jamiyat

№ 8 (1411) 27-fevral 2019-yil

E-mail: oilavajamiyat@mail.ru

@oilavajamiyatgazetasi_bot

16-moddaga qo'shimcha

Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазирлиги
regulation.gov.uz сайтида амалдаги Оила кодексининг 16-моддасига кўшимча киритиш таклифи билан чиқмоқда.

16-моддасининг учинчи хатбошиسى кўйидаги таҳрирда баён этилсин:

"насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган қариндошлар ўртасида, туғишиган ва ўгай акаукалар билан опа-сингиллар ўртасида, ота-онанинг ака-ука ва опа-сингилларининг фарзандлари ўртасида, шунингдек, фарзандликка олувчиilar билан фарзандликка олинганлар ўртасида;" никоҳ тузишга йўл кўйилмайди.

Қонун лойиҳаси айни пайтада жамоатчилик муҳокамасига кўйилган. »2

Nikohda begonalashninglar

Ҳазрати Умар розияллоҳу анху ҳам фақат яқин қарин дошлари билан кудандада бўладиган

бани Соибга қарата: "Нима-у? Жуда нимжон ва заифлашиб кетганингизни кўрятман. Бўлди, энди бундан кейин заифҳол бўлмаслигингиз учун никоҳда бегоналардан олинглар".

Otam o'lkasi

202 730 SO'M BIZGA OG'IRLIK QILADIMI?

Давлат тест маркази директори Мажид Каримов барча саволларга ойдинлик киритди

Тан олиш керак, қарор лойиҳаси ижтимоий тармоқларда қизғин ва кескин баҳс-мунозараларга сабаб бўлмоқда. Айниқса, олий таълим мусассасарига ҳужжат топширишинг пуллик бўлишини, яъни ўтган ўши ва ундан олдинги йилларда мактабни битирган аббитуриентлар энг кам иш ҳакининг 1 баравари миқдорида, яъни 202 730 сўм пул тўлаши лозимлигини, кўшимча учта фандан иборат "мажбурий блок"нинг жорий этилишини эшигтан юртдошларимиз орасида турли эътиrozлар пайдо бўла бошлади.

бे-
рилиб, 99
нафарига кредит олиб ўз ишини бошлашига ёрдам берилган. 487 нафар аёлнинг оиласи яраштирилган.

Бугунги кунга қадар республикада ташкил этилган шелтерлар сони 160 тага етган.

Таъқидлаш керакки, зўрлик

ишлатишдан жарб кўрган шахсларни реабилитация қилиш ва мослаштириш ҳамда ўз жонига қасд қилишининг олдини олиш марказлари 2018 йилдан бошлаб юртимизнинг барча худудларида ташкил этилмоқда. Айни кунгача бундай марказлар томонидан юзлаб аёлларга тегишли ёрдамлар кўрсатилиди.

Хотин-қизлар қўмитаси
матбуот хизмати

1712 NAFAR AYOL ZO'RLIK DAN JABR KO'RDI

"MEN O'Z LOYIHAMNI HIMOYA QILAMAN"

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ва Ўзбекистон ихтирочи аёллари маркази томонидан мамлакатимизнинг турли соҳаларида фаолият юритаётган ва иқтисодиётимиз ривожига ҳисса қўшиб келәётган иқтидорли хотин-қизларни ҳар томонлама қўллаб-куватлаш мақсадида 18-19 февраль кунлари Тошкент шаҳридаги Турин политехника университетида "Ўзбекистон аёлларининг 100 та энг яхши инновацион лойиҳаси" II Республика танловининг якуний босқичи ўтказилди. Танлов доирасида иштирокчиларнинг ишланмалари, макет ва инновацион маҳсулотлари намуналари бўйича кўргазма ҳам ташкил қилинди.

ОЛИМА, ТАДБИРКОР, ШИФОКОР, ДАСТУРЧИ...

— Танловнинг биринчи босқичида 4000 дан зиёд олима аёллар, тадқиқчилар, иқтидорли талаба ва ўқувчи қизлар, ихтирочи, рационализатор, муҳандис, конструктор, дастурчи, шифокор, фармацевт, мутахассис, ҳунарманд ҳамда тадбиркор хотин-қизлар ўз ихтиrolари, инновацион ғоя, технология ва лойиҳалари билан иштирок этди, — дейди Ихтирочи аёллар уюшмаси раиси Карима Норкулова. — "Ўзбекистон аёлларининг 100 та энг яхши инновацион лойиҳаси" II Республика танловининг якуний босқичида, мамлакатимизнинг барча худудларидан тавсия этилган 300 дан зиёд иштирокчиларнинг хужжатлари ва инновацион лойиҳалари Республика Экспертлар Кенгаши томонидан кўриб чиқилади ҳамда уларнинг таддимотлари эшитилиб, кенг муҳокама қилинади. Лойиҳалар ичидан 100 та энг муносаб лойиҳалар ва уларнинг муаллифлари — танловнинг голиблари сифатида танлаб олинади.

Танловнинг республика босқичи голибларини тақдирлаш маросимида тури номинациялар бўйича совриндорлар Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитасининг диплом ҳамда эсадлик совғалари билан тантанали радиша тақдирланади.

Танловдан сўнг голибликни кўлга кириган 100 та инновацион лойиҳа муаллифлари билан лойиҳаларни амалиётта жорий этиш бўйича мақсадли ишлар амалга оширилади.

ЭКСПОРТБОП МАҲСУЛОТЛАР КЎПАЯДИ

— Маҳаллий ёғловчи моддалар асосида чармни ёғлантириш технологиясини такомиллаштириш борасида илмий тадқиқот ишларини олиб боряпман, — дейди Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти доценти Махбуба Шамсиева. — Мазкур лойиҳа юзасидан юртимизда мавжуд бўлган иккиласи маҳсулотлардан чармни ёғловчи восита ишлаб чиқардик. Ўн йилдан бўён тадқиқот ишларини олиб боряпмиз. Айни мавзуя Россиянига ҳам қизиқтириб кўйди. Шу боис Россия давлати патент олив юртимизда.

тини олишга ҳам муввафқ бўлдик. Демак, биз изланиш олиб бораётган ушбу мавзуга хорижда ҳам эътибор кучли. Асосий мақсадимиз — чармни ёғлантирувчи воситалар ишлаб чиқариб, унинг таннархини пасайтириш. Ахир таннарҳа қанчалик арzon бўлса, ҳаридор ҳам шунчалик кўп бўлади. Айни пайтда мамлакатимизда чарм маҳсулотлари ишлаб чиқариш жараёнига жуда катта эътибор қартилаётганидан хурсандман. Коракўл терисидан маҳсулотлар тайёрлашда керак бўладиган кимёвий моддаларнинг барчаси хориждан олиб келинади. Натижада маҳсулотнинг таннархи ошиб кетади. Шу боис ушбу кимёвий моддаларни ўзимизда мавжуд бўлган ҳомашёлардан тайёрлаганимиз мақсадга мувофиқдир.

га кийиб, устига сатилними бешикними кўйиб далага чиқишган.

ИНТЕНСИВ ГИЛОС БОГДАРИНИ ЯРАТМОҚЧИМИЗ

— Менинг лойиҳам интенсив боғдорчилик бўйича, яъни келгусида боғбонларимизга пакана ва ярим пакана гилос кўчтапарини етказиб бермоқчимиз, — дейди Академик Махмуд Мирзаевномидаги боғдорчилик, узумчилик ва мевачилик илмий тадқиқот институти тадқиқотчisi Саломат Абдураҳмонова. — Маълумки, дала шароитида фақатина баҳор ва ёз ойларида пайвандлаш ишлари амалга оширилади. Бизнинг лабораториямизда эса 12 ой давомида пайвандлашни амалга ошириш мумкин. Республика мизда шу пайтага интенсив боғдорчилик соҳасида пакана гилос кўчтапарни жорий қилинмаган. Хўш, ушбу кўчтапарни маҳаллий кўчтапардан фарқли томонни нимада? Маҳаллий кўчтапарнида битта кўчтапайёр бўлиши учун камида 3 йил вақт кетса, бизнинг лабораториямизда вируслардан холи кучтапаримиз бўйда кўчтапарни жолига келади. Уа иккинчи йили хосил беър бошлайди. Бўй эса бир, бир ярим метрни ташкил қилади. Яна бир афзал жиҳати бозордаги гилос кўчтапарни 15 минг сўмга сотилади, биз етиширган кўчтапарни бир донаси эса 3 минг сўм. Илмий раҳбарим биология фанлари доктори профессор Йўлдош Саидназаров билан илмий изланишларни давом этияпмиз. Бу жараба Эрон, Жанубий Корея давлатлари билан ҳамкорликда иш олиб боряпмиз. Маълумки, гилос кўчтапарни сизот суви яқин бўйган тупроқда яхшиганди. Шу боис Қорақалпогистонда, Навоий ва Бухоро вилоятларида гилос экишмайди. Чунки маҳаллий гилос кўчтапарни илдизи ўқ илдиз бўлиб ерга чукур кириб боради. Бизнинг гилосларимизнинг илдизи эса попук илдиз. Бу кўчтапар совуқка бардошли бўлиши билан бирга тупроқ ҳам танламайди.

ЭХ, БУ ТИНИБ-ТИНЧИМАГАН АЁЛЛАР!...

Ха, айни замонамизнинг билими, шижаотали аёллари яратиб берилаётган имкониятлардан самарали фойдаланишмоқда. Улар томонидан тақлиф этилаётган лойиҳалар ва янгиликлар ҳакамлар хайъатини ҳайратта солмоқда. Шуни айтиб ўтиш лозимки, хотин-қизлар томонидан яратилган янги маҳсулотлар, техника, технологиялар асосида ишлаб чиқариш корхоналари очиш учун кредитлар акратиш бўйича мақсадли ишлар амалга оширилади. Уларнинг истеъодларини наёмэн қишишларига имконият, шароит яратиш мақсадида Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси ва ҳамкор ташкиллар билан биргаликда малака ошириш ва касб-ҳунарга йўналтирилган курслар, маҳорат дарслари ташкил қилинади. Иқтидорли хотин-қизларни хорижий мамлакатлар олий ўқув юртлари, илмий марказ ва саноат корхоналарига малака оширишга юбориш ҳамда ҳалқаро ташкиллар, анжуманлар, семинарлар, ярмаркалар ва кўргазмаларда иштирок этишларини таъминлаш ҳам йўлга кўйлаётгани куонарлидир. Шундай экан, ихтиорлар ва ташабbusлар сари дадил қадам ташлайверинг, азиз аёллар!

Мухтасар ТОЖИМАМАТОВА,
"Оила ва жамият" мухбири

ОЙБАРЧИНГА ДЎППИ ТИККАН МОМО

Баҳор чорги қирларга бокқанингизда кўнглингиз қанчалар завку шавқа тўлади. Адир гулларининг анвойи испари бошингизни айлантириб, майн сабо сочларнингизни силайди. Танлов ўтказилётган шинамигина фойеда худди ана шу ҳолат ва манзарани кўриб лоғ қолдик. Ёрқин ва иссик ранглари билан ҳушимизни ўғирлаган кўргазмага яқинлашар эканмиз, бизга ёши улуг истарали момо пешвуз чиқди:

— Келинглар, айланайлар. Наврӯз айёмида қирларни томоша қилиб тайёрлаганман бу "гулларимни". Сурхондарё вилояти Шўрчи тумани "Ибн Сино" маҳалласига бориб, Ихлим момо Тошбоевани сўрасангиз дарҳо ўйимга бошлаб келишади. Ахир

та рўмолдан тайёрлаганини яхши эслайман. Бу салла момоларимизнинг бошини кишида совуқдан, ёзда иссиқдан сақлаган. Шунинг билан бирга салланинг ичидаги ҳамёни ҳам бор. Зукко момоларимиз қимматбаға тақиёнчоклари ва пулларини ана шу бошларидаги гаройиб салла ичидаги юршишган.

Яқинда яна бир янгилик қилдим. Ипақдан ил юйигириб, жойнамоз ва шарфлар тўқидим. Қўл иши ҳамиша қиммат туради. Бу маҳсулотларимнинг харидорлари борган сари кўпайиб бормоқда. Сизга яна бир гапни айтайди? Мен Алломишининг Ойбарчинига дўпли тикиб берганиман. "Алломиш" достонининг минг йиллиги нишонланган пайтларда ба масъулияти вазифани менга ишониб тошширишган. Мана бу дўпли тошкаллапўш дейила. Аёллар бу дўппини қадимда боши-

Давлат тест маркази директори Мажид Каримов барча саволларга ойдинлик киритди

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Олий таълим мусасасалари" тест синовлари орқали қабул килиш тизимини такомиллаштириш буйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори лойихаси жамоатчилик муҳокамаси учун regulation.gov.uz. сайтига жойлаштирилганига ҳам икки ҳафтадан ошиб қоди.

Тан олиши керак, қарор лойихаси ижтимоий тармоқларда қизигин ва кескин баҳс-мунозараларга сабаб бўлмоқда. Айниска, олий таълим мусасасалари хужжат топширишининг пуллик бўлишини, яъни ўтсан йили ва ундан олдинги ўйларда мактабни битирган абитетиентлар энс кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорида, яъни 202 730 сўм пул тўлаши лозимигини, кўшимча учта фандан иборат "махбuriy блок"нинг жорий этилишини эшишган юртдошларимиз орасида турили эътирозлар пайдо бўла бошлади.

Ёшлар, айниска ота-оналарнинг норозилигига сабаб бўлган саволларга ойдинлик киритиш максадида Давлат тест маркази Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигига кенг жамоатчиликни қарор лойихасининг мазмун-моҳияти билан яқиндан танишириш, ижтимоий тармоқларда билдирилаётган фикр ва тақлифларга муносабат билдириш максадида матбуот анжумани ўтказди.

Матбуот анжуманида мутасаддилар журналистларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб бериши. Ўтсан йили мамлакат рахбарининг ташабуси билан олий таълим мусасасалари ўкишга кириш учун тест синовлари янги талаблар асосида адопатли, шаффоғ ва очик тартибида ўтказилган эди. Бу усул ота-оналар ҳамда кенг жамоатчилик томонидан яхши қабул қилинди. 2019-2020 йилда ҳам 2018 йилдаги тажрибани давом эттирган холда тест синовларида ёшлар учун кўшимча имконият ва қулаликлар яратиш мақсадида қарор лойихасида бир қатор тақлифлар илгари суримоқда.

Энг кўп эътирозларга сабаб бўлаётган хужжат топширишининг пуллик бўлиши билан боғлик масалага Давлат тест маркази директори Мажид Каримов ойдинлик киритди. Унинг таъкидлашча, абитетиент ўзи јашаб турган тумандаги Давлат хизматлари марказлари орқали юртимиздаги исталган олий ўкув юргита хужжат топшириши ҳамда ўзи яшётган вилоят марказида тест синовларида иштироқ этиши мумкин. Бу ортиқа оворагарчилликлар ва харажатларни камайтиради.

Бир ҳисобдан тўғри: абитетиент тест синовига қадар пойтактадаги ёки вилоят марказидаги олий ўкув юргита бир неча марта келиб кетиши лозим бўлади. Бу жараёнда унга ота-онаси ёки бирор якими ҳамроҳлик ҳам қиласи. Ўз-ўзидан ўзларка, тураржой ва озиқ-овқат билан боғлик харажатлар юзага келади ва бу харажатлар 202 730

202 730 SO‘M BIZGA OG‘IRLIK QILADIMI?

сўмдан уч-тўрт баравар ошиб кетади. Масаланинг бу томонини ҳам ўтиборга олиши керак.

Шунингдек, матбуот анжуманида жорий йилда мактаб, коллеж ва лицеяларнинг битирувчилари учун тест синовлари мутлақа белуп бўлиб, энг юкори баллнинг 30 фоизи ва ундан юкори балл тўплаган абитетиентларга 3 йил муддатга амал қиласиган сертификат берилиши ҳамда уларга учтагача таълим йўналишида таъловса иштироқ этиши учун имконият яратилиши кўзда тутилаётгани қайд этилди. Аввали гўйларда ўкишни тутгатган абитетиентларга эса тест синовларида иштироқ этиши учун энг кам иш ҳақининг бир баробари - 202 730 сўм миқдорида тўловни амалга ошириш тартиби тақлиф қилинаётгани таъкидланди.

Абитетиент ўзи јашаб турган хуудудда хужжат топшириши ва ўз

рўйхатдан ўтиб, тест синовларини ҳам вилоят марказида топширишидан хурсанд бўлдик, - дейди Қорақалпоғистон Республикасининг Кўнгирот туманида истиқомат қилаётгандан ўқитувчи Қамара Қалиқилевичева. - Қарор лойихасининг бу банди ҳақиқатан ҳам ортиқа ово-рагарчилликлар, харажатларни камайтиради. Ўтган йили ўғлим уч йилдан бери ҳаракат қилиб киролмаётганд Ташкент молия институтига ўқишига кирди. Тест синовлари адолатли ва шаффоғ тарзда ўтказилганларини гапириб ўтиримайман. Бирор Ташкентга уч киши бўлиб имтиҳонга келиб кетиши харажатлари олис юртдагиларга жуда билинади да. Чунки имтиҳон баҳона таскилар ҳам ўша пайти юлкира ҳақини иккى бараварга ошириб олишади. Бу йил ҳам коллежни битираётгандан қизимнинг хужжатларини Ўзбекистон жаҳон тиллари университетига топширишини

имтиҳоннинг эртасигаёт жавобларнинг эълон қилиниши тўланадётган суммага арзирли иш бўлар, барibir бирданига икки нафар фарзандини ўқитмоқи бўлганд ота-онага бу оғирлик қиласи.

Давлат тест маркази директори ўринbosарининг берган маълумотига кўра, қарор лойихаси ҳали ҳалқ муҳокамасида. Вазирликлар билан келишув ишлари олиб борилмоқда. Ўтган йили 814 минг абитетиент хужжат топширган бўлиб, улардан 82 минг нафари ўқишига қабул қилинган. Жорий йилда 744 минг нафар битирувчи ҳамда ўтган йили ўқишига кира олмаган 600 мингта яқин абитетиент ҳисобга олиниб, жорий йил тест жараёнларидан умумий контенгентнинг 1 млн 300 мингдан кўпроқ бўлиши кутилмоқда. Шунингдек, тест синовларида иштироқ этиши жорий йил битирувчилари учун белуп бўлса да, қолган 600 мингта яқин абитетиентдан курслатилган миқдорни тўлаш талаб этилади. Бу рақамни энг кам иш ҳақининг бир бараварига кўпайтирасан, каттагина маблиг тўпланиши маълум бўлади. Тест синовларида иштироқ этганлик учун маълум миқдордаги тўловлар Жанубий Корея, Япония, Туркия ва дунёнинг кўплаб давлатларида оdatiy ҳолга айланган. Мисол учун, Туркияда бу миқдор энг кам иш ҳақининг ўн фоиз миқдорида ҳисобланади. Ўқорида таъкидлананидек, ба нарҳ ҳали қатъий тасдиqlananiy йўқ. Эътирозлар ва муҳокамалар давом этмоқда. Муҳокамадаги фикрлар жамланиб, умумхалқ бир қарорга келгач, ба нарҳ имкониятларни ҳисобга олган ҳолида маълум миқдорда камайтириши ҳам мумкин.

Тест фанлари мажмусасининг иккى бўлимга ажратилишига келсак, 1 бўлимга киритилган барча тест топширувчилар учун мажбuriy учта фаннинг (она тили, математика, Ўзбекистон тарихи) киритилиши яна кўшимча харажатларни келитириб чиқармасмискан деган хавотирдаман. Ҳар бир фанга ойига 200-300 минг сўмдан реplititorга пул беришига ҳамманинг ҳам шароити кўтармайди. Ўзги учта фанни зўрга ўзлаштираётгандан қизимга қараб кўшимча математика фанидан ҳам тайёрланишини ўйласам, раҳмим келиб кетяпти. Шундогам қизим бечоранинг кўзлари киртайдир қолган. Бу янгиликни эшишиб қандайдир умидсизликка тушшиб қолгандек бўлди боякин. Қарор лойихасининг мана шу бандини юкоридагилар яхшилаб ўйлаб кўришлари керак назаримда.

- Фарзандининг билимга ишонган ота-она биринчи йилик адолатли йўл тутилиши, шаффофликни таъминлаши учун ўша бандда кептирилган энг кам иш ҳақининг бир баробарини оғринриш тўлаши мумкин, - дейди Сурхондарё вилояти Сарисоё туманида истиқомат қилаётгандан шифокор Чоршанбай Тұхтамишев. - Лекин аввали гўйларда ўкишни битириб, имтиҳон топширмоқчи бўлган абитетиентларнинг ота-онасига икки ҳисса қийин бўлади. Биринчи йил хужжат топширган абитетиент бир йўла учта олий таълим мусасасига кириш учун таъловса иштироқ этиши имкониятига эга бўлиши,

вилояти марказида тест синовидан ўтишини ва 30 баллдан юкори балл тўплаган абитетиентга уч ўйлача белуп ҳужжат топшириши имконини тақдим этувчи сертификат берилишини инобатга олсан, бу айрим юртдошларимиз вахҳама қилаётгандан дараражада ҳамо қарор эмаслиги англшишлади.

Абитетиентлардан тушган тўловлар тест синовларини янада сифатли ва кулий шароитларда ташкил этиши билан боғлик харажатларни молиявий таъминлашга ўйналтирилиши режа-лаштирилган, деди мутасаддилар. Ўшбу маблаглар биноларнинг ижара тўловига, катта кувватли кондиционерлар, шахсни идентификациялаш воситалари, видеофикасия курилмалари, мобил алоқа тўлқинини тўсувчи (глушитель), барнома изларини текширувчи металлодетекторлар ва бошқа зарурий анжомларни харид қилиши.

Шунингдек, тўрт мингдан ортиқ гурӯх назоратчилигига тўланадиган иш ҳақи, тест материалиларини сифатли тайёрлаш, ўз вақтида белгиланган жойларга етказиб бериш, олиб келиш, сақлаш харажатлари ҳам шу маблаглардан копланади.

Тест синовларида тўловни жорий этиши тақлифи амалда тайёргарликисиз келаётганд, билимсиз ва ғарзли мақсад билан иштироқ этётгандан абитетиентлар сонининг ва тест синовлари жараённида ўзгадан ёрдам олиш ёки ёрдам бериш холатларининг камайшига олиб келади.

- Ушбу қарор лойихасида абитетиентларнинг яшётган манзилидан

“BILIMDONLAR MASKANI”dagi kitob do‘koni nega bo‘sh turibdi?

Кейинги йилларда мамлакатимизда ахоли, хусусан, ёшлар ўртасида китобхонликни кенг тарғиб қилиш, мутолаа маданиятини юксалтиришга қаратилган қатор лойиҳалар амалга оширилмоқда.

амалга оширилмөдө.

Президенттимиздинг 2017 йыл 13 сентябрдаги "Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонник маданиятын ошириш хамда тарғиб қилиш бүйича комплекс чора-табдиллар дастури түгрисида" ги, кароры бу борада мухим дастуриламал бўймокла.

Халқимиз, айниқса, ёшларнинг маънавий-маърифий, бадиий-эстетик талабига жавоб берадиган китобларни юксак сифат билан чоп этиш, жойларга, таълим мусассасаларига, кутубхона, китоб дўконларига мақбул нарҳларда етказиш, миллий ва жаҳон адабийётининг энг сара намуналарини таржима қилиш, китобларнинг электрон нусхасиня яратиш, китоб савдоси билан боғлиқ мухим масалаларни ҳал этишга алоҳида эътибор қараштимомда.

...Бир вактлар чекка худдидаги кичик бир кишлоқнинг, гарчи нураб, мунғайиб кўрган бўлса-да, пештоқига "Кишлоқ кутубхонаси" деб ёзилган ўз ишёнаси бўларди. Ўша кичинка кутубхонадан ҳам жаҳон адабиётининг ноёб дурданаларини толиб ўқиши мумкин эди. Эсмидга, болалигимда кишлоғимизнинг мўъжазигина кутубхонасидан "Аждодларимиз қисмати" деган китобни олиб ўқигандим. Мана, 40 йил утибдик, ўзим кўрган хеч бир кутубхонадан ўша китобни топа олмадим...

— Түргисини айтасым, бундан беш-үн ийл мұқаддам үкүв залларыда 20-25-чөгли китобхонни уратыши хам мушкүл эди, — дедей Сирдарде вилояти ахборот-ресурс марказы раҳбари Алижон Бойматов. — Бугун эса китобхонлар учун құшымша жой тополмай қыналяпмиз. Бу, айниша, әшпармазнинг китобга, мутолаага бүлған кизиқиши ортаёттанидан нишона. Айни пілтада вилоят-миздеги 1 миллион 759 мин 366 нұсха китоб фондига зә бүлған 375 ахборот-ресурс марказынинг йиллик қатнови 2,5 милион 64 мин 600 нафарни ташкил этмоқда. Ана шу китобларнан 487 мин 483 нұсхааси бадий китоблар бұлса, 225 мин 301 нұсхааси үкүв дарсликлира, 1 миллион 46 мин 582 нұсхааси ижтимаулық-сійесій ва ілмій-мағрифий адабиётлардир. Электрон нұсгадагы

A black and white photograph of a young girl with dark hair, smiling at the camera while holding a book. She is standing in front of a large, well-stocked bookshelf filled with books.

китоблар эса 115 минг 580 дан зиёд.

Ҳам шундайдими?

Сирдарё вилояти ахолиси бугунгун кунда 830 минг нафар эканни инобатга олсан, бу у қадар катта рақамлар эмас-лиги аён бўлади. Бошқача айтганда жами аҳолининг 550-600 минги китоб ўйқидиган ёшда десак, кутубхонага қатновчи 1 нафар китобхонга ўртacha 2 дона китоб тўғри келади, демақдир. Уларнинг ҳам 80-90 фоизи ўқувчи-талаба ба бевосита мутахассислиги билан болглик китобхонлар сиздан инобатга олсан, иншада иншада бўлганни.

олинса, мохият янада ойдинлашади.

Айни пайтда китобхонлар фақат ўкувчи, талаба ва ё иммий ходим эмас-ку? Бошқа касб вакилларининг кутубхонага келиши учун бўш вақти йўқ. Сабаби, кутубхона эрталаб соат 8.00 ёки 9.00 дан кеч соат 17.00, баъзила-ригина 18.00 гача ишлайди. Бу вақтда эса ҳамма ўз касб-кори билан банд бўлади. Демак, бошқа касбдагилар китоб ўқиши учун ўз шахсий кутубхонасини ташкил этиши ва бўш вақтида ундан фойдаланишига тўғри келади. Шахсий кутубхонани бойитишни эса факат китоб дўёнклари орқали амалга ошириш мумкин.

ошириш мүмкін.
Хүш, бугун вилюята нечта китоб дүкөні мавжуд? Китоб дүкөнләри китобхонлар эхтиёжини қондира оляп-тими?

— Бугунги кунда вилюятда атиги 16-та китоб дўйони фаолият кўрсатмоқда, — дейди вилюятдаги “Зиё” нашрийати директори Моҳира Йўлдушева. — Вилюят марказидаги китоб дўйонларини ҳисобга олмагандан, худудлардаги китоби

дўконларининг барчаси ҳам кенг танлов имкониятига эга, деб айтолмайман.

Шу ўринда айтиш кераккى, кейинги пайтларда нашр этилаёттган аксарият китобларни чоп этиши сифати талаб даражасында эмаслигидан ташкари, оддий имло хатолари кўплиги ҳам ўқувчининг китобга, мутолаага иштиёқи сусайышини га олиб келганидан ҳам кўз юмиб бўлумайди.

Президентимизнинг "Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш" китоб мутолааси ва китобхонлик маданийини ошириш ҳамда тарғиб қилишни

— Китобнинг харидоргирлигини тав-
минлаш учун аввало, уларнинг нархини
арzonлашириш йўлларини излаш
лозим, — сухбатга кўшилади дўконга
кирган нуронийлардан бири Садриддин
Умаров. — Ёзувчи кўз нури, қалб қўрини
тўкиб, ийллар давомида асар яратса-ю
асосий фойдани китобни чоп этган бос-
махона кўрса! Бу адолатданми? Тўри,
китобсевар инсонга унин нарх мухим
эмас, лекин нима бўлганда ҳам рўзгор,
тирикчилик деган нарсалар ҳам керак.
Хатто катта ўшдаги китобхон ҳам уни
харид килишга оғринса, ёшларнинг бу
нархга курби етмайди.

— 15 йилдан бүён китоб дўкониди ишлайман, — дейди ушбу китоб дўкони мудири Мадраҳим Қосимов. — Давлатимиз раҳбари ўтган йил апрель ойда вилоятимизга ташрифчи ғоҳида вилоят ижодкорлари билан учрашган “Билим-донлар маскани”даги китоб дўконини ўзим китоб билан тўлдириб, ўша жойда савдо ташкил этган эдим. Аммо ташрифдан сўнг орадан кўп ўтмай, жой эгаси ижара ҳақини кескин ошириб юборди. Оқибатда яна эски жойимизга, эҳтиёт қисмлар дўконига қайтиб кетишга мажбур бўлдик. Бу ҳам вақтинча, чунки эшитишимизча жой эгасининг маҳалладаги эҳтиёт қисмлар дўкони бузилишга тушибди. Ўша дўкондаги юкларни олиб келса, буд ерни ҳам бўшатишга мажбур бўламиз. “Билим-донлар маскани”даги ўша китоб дўкони эса ҳамон бум-буш турибди. Назаримда китоб дўконларни учун тўланадиган ижара ҳақи борасида ҳокимият томонидан аниҳарх белгиланган хужжат қабул килинса ухум бўларди.

қылниса жаши буларды.
Албатта, бу таклиф-мулоҳазалар
үйлаб күрсө бўладиган, ечими ҳам
топиладиган масалалар. Бунинг учун
жойлардаги раҳбарлар ҳам масъули-
ятни ўз зиммасига олиши, эл-ортга зиё-
таркиш учун жон куйдириши лозим.
Давлатимиз раҳбарининг ўзи бу йўлда
барчамизига ибрат бўлаётган, бунинг
учун барча имкониятларни яратиб
берәётган бир пайтда айрим мута-
саддилар мамлакат истиқболи билан

боглық ғоят долзарб масалага етарлича
эътибор қаратмаётгани кишини бироз
ранжитади.

Абдужалол ҚАЮМОВ,
Фурқат ТОШМАТОВ (сурат), ЎзА

Nikoh yoshi: OILA KODEKSINI O'ZGARTIRISH KERAKMI?

UNICEFнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажхамаси хузуридаги «Оила» иммий-амалий тадқиқот маркази ҳамкорлигидаги оила ҳақидаги амалдаги қонунчиликка ўзгартиш ва кўшимчалар киритиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш мақсадида никоҳ ёши масалалари юзасидан аҳоли ўртасида тадқиқот ўтказилди. Ижтимоий сўровда мамлакат бўйича 1800 дан ортиқ респондент иштирок этди.

Ўзбекистоннинг амалдаги қонунчилигига кўра, никоҳ ёши эреклар учун 18, аёллар учун 17 ёш этиб белгиланган.

Ўзбекистонда 7 миллион оила мавжуд. Ва афсуски, кейинги пайтда ёш оиласлар ўртасида маишӣ можаролар ва молиявий муаммолар туфайли ажрашишлар сони кўйилмоқда. Мутахассисларнинг фикрига кўра, никоҳ ёшини ўзгартишиш ажралишлар сонини каматириша ёрдам бериши мумкин.

17-18 ЁШДА ЙИГИТ-КИЗЛAR ОИЛАВИЙ ҲАЁТГА ТАЙЁР БЎЛАДИМИ?

Сўровда республика бўйича 1800 дан ортиқ респондент иштирок этди. Уларнинг дегарли тенг ярми (55%) оила курмагани мъалум бўлди, улардан 34 фоизи аёллар ва 66 фоизи ёркаклар. 40% респондент оиласи эканликлигини айтиб ўтишди, 4% иштирокчи ажрашган. 1% оиласи, лекин бирга яшамайдиган ва шаръий никоҳ билан яшадиганлар ҳам сўровда иштирок этди.

Юқоридаги саволга 75% иштирокчи юғит ҳам, қиз ҳам тайёр бўлмайди, деб жавоб берди. 8% иштирокчи фақат ё аёл, ёки ёркак тайёр бўлиши мумкин деди. Тахминан тенг мидордаги иштирокчилар жавоб беришига қўйналди (8%), 9% респондент эса иккиси ҳам турмуш куришига тайёр бўлади деб айтди.

«Оила кодексида қизлар учун энг кичик никоҳ ёшини неча ёш қилиб белгилаш зарур?» деган саволга кўйидаги жавоблар олниди:

20 ёш – 31%
21 ёш – 18%
18 ёш – 17%
19 ёш – 17%
17 ёшини қолдириш – 11%
Бошқа – 6%

Ўзларининг вариантиларини танланган 6% респондент кўйидаги жавобни бердилар: 85% респондент турмушга

чиқиши ёши 22-25 ёш, қолган 15% иштирокчи 21 ёшгача бўлиш керак деган хуносада.

Йигитлар учун энг кичик никоҳ ёши ҳақидаги саволга кўйидаги жавоблар олниди:

21 ёш – 33%
Бошқа – 29%
20 ёш – 17%
18 ёшини қолдириш – 14%
19 ёш – 5%
17 ёш – 2%

«Бошқа» жавобини белгиланган респондентларнинг (29%) 86 фоизи энг кичик никоҳ ёши 22 ва 25 ёш орасида бўлиши кераклигини таъкидлашди. Қолган иштирокчилар 25 ёшдан юкори ёшини белгилаб, йигитлар қанча кеч уйланса, шунча яхши эканини таъкидлашди.

Қарийб 80% респондент никоҳ ёшини ошириш оила куриш жараёнинг ижобий таъсири кўрсатади деб ҳисоблашади. 5% респондент “салбий” вариантини танлаб ва фикрга кўшилмади. 7% иштирокчи ёш оила куриш жараёнига ҳеч қандай таъсири кўрсатмайди, деб ҳисоблар экан. 8% респондент эса жавоб бершига қўйналди.

НИКОҲ ЁШНИНІ ОШИРИШНИНГ “ИЖОБИЙ” ЁКИ “САЛЬБИЙ” ТАЪСИРИ НИМАДА?

Никоҳ ёшини ошириши “ижобий” баҳолаганлар (80% респондентлар) кўйидаги сабабларни кўрсатди:

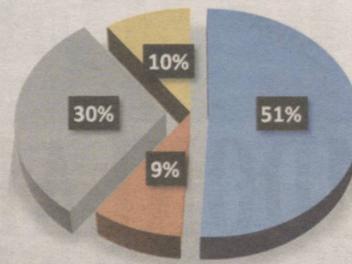
Ҳаёттй тажрибанинг ошиши, масъупиятни ҳис қилиши, ҳаётга жиддий қараши – 29%.

Мустақил фикрга, дунёкарага эга бўлиши – 19%.

Жисмоний ва руҳий етуклик, молиявий барқарорликка эришиши – 16%.

Кўп ҳолларда, ёшлик даврида тайинли иш ёки маълумотсиз бўлиши

Oila qurayotganlarning yoshi qancha katta bo'lsa, ajrashish shuncha kamayadi, deb hisoblaysizmi?

– 31%.

Ўзбек урф одатларига, қадриятларига тўғри келмаслиги – 19%.

Ёшлар ўртасида норасмий никоҳнинг кўпайши – 12%.

Бошқа сабаблар – 17%.

Нотўғри варианти белгиладим – 21%.

Респондентларнинг ярмидан кўрганигина (51%) оила кураётганда ёш қанча катта бўлса, шунча ажрашишлар камаиди деб ҳисоблашади.

Шу ўринда, сўровда қатнашган иштирокчиларнинг ёши ортган сари, ёши катталар турмуш курганда ажримлар кам бўлади дейдиганлар сони ошиб бориши тенденцияси кузтилиди.

НЕЧА ЁШ ТУРМУШ КУРИШ УЧУН ИДЕАЛ ЁШ ХИСОБЛАНАДИ?

45% респондент 24-25 ёш оила куриш учун энг мақбул ёш эканини айтди. 27% иштирокчи 21-23 ёшини, 17% иштирокчи 26-27 ёшини оила куриш учун идеал ёш деб ҳисоблар экан.

6 фоиз респондентнинг назарида 18-20 ёш, 4 фоиз иштирокчи фикрича

қанча ажрилмлар, натижада болалар хўлранади, чунки уларнинг ота-онаси ҳали бола”.

“Оддий сабабга кўра, қизнинг қаринодлари шошилмасин, иккитомон ҳам ўзларининг фикрига эга бўлсин ва ўзларининг ҳаётларини қандай куришини ҳал қиссан. Ана шундан кейин қизлар мактаб ёки коллежни битирганида “турмушга чиқиб фарзандли бўлишим керак” деган фикр билан чекланиб қолмайди.”

“Биласизми, қиз эндиғина 17 да. У ҳали ёш. У аввал ҳаётни ва жамиятни ўрганиши керак. Ўзи ҳали гўдак бўла туриб фарзандини қандай тарбияласин? 30 ёшга кирганида ҳаётни давомида оила ва фарзанд тарбиядан бошқа ҳеч нарсани кўрмаганидан афсулсланимайдими?”

“Йигитлар 18 ёшда энди балогат ёшига етган бўлади. Уларнинг фикри шамолдек. Ўлашибимча, улар бу ёшда оила ва фарзандлари учун масъулиятни ҳис кила олишмайди.”

“Никоҳ ёшини ошириш орқали тўлук шаклланмаган, эрта фарзандли бўлиб қолган (билимсдан ёки атайдаб, лекин бу кўп нарсани ўзгартирмайди) оиласларнинг сони ошиб кетади. Европанинг кўп мамлакатларида 15 ёшидан бошлаб турмуш куришига рухсат берилган. Ўйлайманки, никоҳ ёшини ошириши, янада кўпроқ муаммоларга олиб келиши мумкин. Такиқлагандан кўра ёшларга оила ва турмуш, ҳаёт тўғрисида тўғри таълим-тарбия бериши керак.”

“Тўй ҳаётнинг муҳим қисми бўлгани учун 18 ёш бу жуда эрта ёш. Ёшларга вақт берши керак. Чунки бу ёшда кўпчилик ҳис-тўйгуларга бой бўлади.”

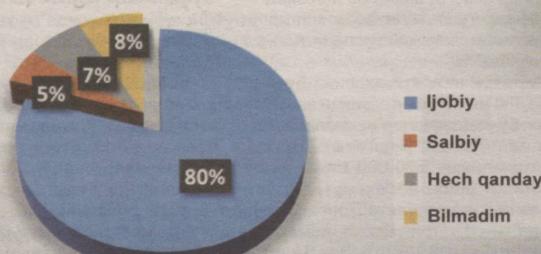
“Ёшлар бу мавзуда ўзлари ҳал қилишлари керак деб ҳисоблайман: улар нафақат жисмоний, балки руҳий ва психологогик тайёр бўлишиларни керак. Йигитларнинг ошалини бўкиши имконияти бўлиши керак, 18 ёшда бундай имконият кимда бор? Қизлар жуфтни ҳалол сифатида, фарзанд тарбияси борасида психологог томондан тайёр бўлишиларни керак. Одамлар ҳар хил, ҳамма учун ўзининг вақти бор, лекин 18 ёшда оила куриш деярли мумкин эмас.”

“Ёшлар олий маълумотли, камиди бир ўйллик иш тажрибасига эга бўлишиларни, қасб-хунар ўрганишлари учун ва оила куриб унинг таъминотини ўз бўйнига олиши учун вақт беради.”

Кўриб турибсизки, фикрлар турпича. Аммо хулоса битта: никоҳ ёшини ўзгартириш керак.

Изоҳ: Сўров натижасида олинган маълумотлар UNICEF нинг ушбу мавзуга муносабатини акс этмайди, репрезентатив маълумот эмас. Бу сўровда қатнашган 1800 нафар респондентнинг фикриди.

Sizningcha, nikoh yoshini oshirish oila qurish jarayoniga qanday ta'sir ko'rsatadi?

– 14%.

Ажримлар сонининг камайиши – 7%.

Бошқа сабаблар – 37%.

Никоҳ ёшини ошириш оила куриш жараёнига “салбий” таъсири қиласи деган 5% иштирокчи эса қўйидаги сабабларни кўрсатди:

Енгил хуққи ёшларнинг кўпайishi

28-30 ва фоиз иштирокчига кўра 30 ёш идеал ёш ҳисобланади.

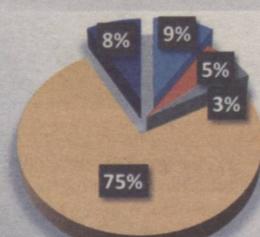
Шу ўринда таъкидлаш керакки, сўровда қатнашган ёркакларнинг катта қисми – 41 фоизи қизлар оила куриши учун 18-20 ёнг мўътадил ёш деб ҳисоблар экан. Аммо қизлар бошқача фикрга. Уларнинг аксарияти – 60 фоизи 21-23 ёшини идеал никоҳ ёши ёш деб танлади.

РЕСПОНДЕНТЛАР ФИКРИ:

“Ўзлари ҳали бола бўлиб туриб эрта турмуш куриши, ёшларнинг бир бирлари ва ота-оналари билан ўзаро зиддиятлар бўлиши мумкин. Фарзандлар бўлгандан сўнг, кўччилик жавобга борлиқдан кўрқади ва кўп хатоларга ўйлайдил.”

“Ўйлашибимча, ёш оила ҳаётга анча тайёр ва турмуш куриш ҳамда фарзандли бўлишини ётук онг билан ўйлаши керак. Ҳозирги ёшлар эса ўзгача, фарзандлари бор оиласларда

O'zbekistonda nikoh yoshi erkaklar uchun 18 yosh, ayollar uchun 17. Yoshlar shu yoshda turmush qurishga tayyormi?

Фахрилдин ҲАЙИТ,
“Ёшлик” журнали бош
муҳаррири

Асадуллоҳ ва Раъно билан илк учрашганимда уларга ҳамроҳликни навбатдаги бир вазифа деб билганман. Айб ўзимда - тасаввуримда. Афғонистонлик ёшлар, дейилса илму ирфондан йироқ, урушлар гирдобидаги улгаяётган, ёшлик суруридан бебаҳра авлод кўз ўнгимизда намоён бўлади. Таассуфки, ийлар давомида ўқиганларимиз, эшигандаримиз тасаввуримизга шундай тасвири мурхлаб кўйган. Афғонистонни кўзимизга “олабўжидай” кўрсатишга уринганлар, қайдидар маънода ниятла-рига етган.

Афғон халқининг заҳмат тортгани, ситам чеккани рост. Мамлакатнинг қай бурчакларида давом этадиган нотиччиликлар қалға гулу солиши мумкин, бирор билимга ташнилини, ҳаёт ва келажакка интилишини сўндиrolмайди. Афғонистон ёшларининг ҳам дунёга айтар сўзи, беллаша-диган закоси бор.

Асадуллоҳ Азизий ва Раъно Шерзод илму маърифат истаб юртимизга келган миллатдошларимиздан. Айни пайт Термизидаги Ағон фуқароларини ўқитиши марказида таҳсил олишади. Икки ёш ижодкор улуг бобокалонимиз Алишер Навоий ҳаэрратларининг таваллуд кунига бағишиб Тошкентда ўтказилган тадбирларда иштирок этиш учун бир неча кун пойтахтда бўлди. Илк учрашувда ёки юргидаги алланга тафтиш, кўзларидаги билимга ташнилини сездим.

Бўлмаса

Эй, ватандошлар, мани дардимга дармон бўлмаса,
Не қилои, дунё уриб, умримда хуш он бўлмаса.

Бу дунёниг дарди кўп, нега дармони бунча кам?
Минг бора айтсан қайрилиб бир бор ҳайрон бўлмаса.

Ҳар кимки дунёга келди, минг балога гирифттор,
Мина балоси бўлса-ю кўнгли гулистон бўлмаса.

Сўзлар ҳам холи ҳаробидин, қани сулҳу сафо,
Минг киши майдони жанг, битта сухандон бўлмаса.

Бенаводан шеъру шикоят ёзсан гар дафтар аро,
Юзта дафтар тўлсано, воҳ, мен томон бўлмаса.

Ҳар томондан янграса, қалбим овози соз бўлиб,
Не этай, эй ёр, Худоёш, ҳушилик намоён бўлмаса.

Ё Раб, ўзинг раҳм айлагил, биз миллати вайронага,
Қанча ёзмай, келмагай, лути Раҳмон бўлмаса.

Асадуллоҳ Азизий

OROM O'LKASI

Afg'onistonlik yoshlar O'zbekistonni shunday atashadi

Улар Ўзбекистонни бобо маконимиз, ором ўлкаси, деб ардоқлайдилар. Асадуллоҳ “келажақдаги энг катта орзум – ўлкамга, ҳалқимга осойишталик бахш этиш”, дейди. Фикир тераён, сўзи равон йигитнинг сұхбати қалбингизга ғазалдек сингади. Ўзбек мумтоз адабиётининг билимдони.

– Чегара ортида бобо юртимиз борлигини билардим, аммо, тасаввур эта олмаганман. Термизий боболар хоки ётган улуг турпоқда таҳсил олиш, она тилимизни ўрганиши баҳтига мусяссар бўлганимдан чексиз ифтихор туяман. Ўзбекистонда бўлиши илим олишдан ташқари менга руҳий мадад, мъяваний куч берди, – дейди Асадуллоҳ.

– Афғонистоннинг ҳамма ҳудудларидаги ҳам жанг жадал кечакетгани йўқ. Тинчлик, осойишталик хукмрон вилоятларимиз ҳам бор. Ўзбекистонга келип ҳайратламдим, одамлар бизга гоҳ ачиниш, гоҳ ҳадик билан қарайди. Дунёда юртимиз ҳақида тарқалаётган

ахборотлар ташки мухитнинг Афғонистонга муносабатини ўзгаририб қўйганидан оғринаман. Мен ишонаманки, Афғонистон яқин йилларда Ўзбекистон каби ором мамлакатига айланади.

Мен ижодкорман. Афғонистонлик ўзбеклар она тилимизнинг қадр топиши учун курашиб келади. Ўзбек тили мактабларда алоҳида фан сифатида ўқитилади. Аммо факат ўзбек тилида ўқитиладиган алоҳида мактаблар йўқ. Давлатимизнинг ўзбек тилига етарили даражада ўзибори бўлмаяпти.

Биз муқаддас она тилимиз – ўзбек тили қайғисидамиз. Тилнинг қадр-кимматини яхши биламиш. Шу боис Ўзбекистонда айрим ёшларнинг тилга муносабати мени бир оз ранжидти. Ахир миллатнинг буюклиги тилга ўзибори билан ўлчанаиди.

Ёшлар учун ором юртда ҳамма шароитлар бор, уларга энг аввало осойишталикнинг қадрига етишини тилайман!

Асадуллоҳ беш тилда сўзлаша олади. Гоҳ шароит нуқтаи назаридан, гоҳ ўзи қизиқиб тилларни ўрганган. Фаробда улар истиқомат

қилаётган қишлоқни толибонлар босиб олгандан кейин, минг машақат билан Покистонга ўтиб кетиб, бир йилга яқин умргузаронлик қиласди. У ерда урду тилини ўрганади. Сўнгра Жузжон вилятига кўчиб келади. Мақсадлари ҳақида сўзлаганда, кўзларидаги ишонч ва самимийлик порлаб туради.

Мехмонлар билан пойтахтнинг диққатга сазовор жойларини айландик. Жумладан, Ҳости Имом мажмуасида

Эй, Ватаним...

Эй Ватаним, сен руҳу равонимсан,
Эй Ватаним, сен боғу баҳоримсан.

Сенинг меҳринг доим қалбимда бўлур,
Эй Ватаним, сен жону жанонимсан.

Тупроқларинг кўзларимга тўтиёдир,
Эй Ватаним, сен тогу довонимсан.

Севарман сени улуг армонларим билан,
Эй Ватаним, сен гулу гулистонимсан.

Сенинг ишқинг Шерзодга тобон бўлган,
Эй Ватаним, сен шоду жаҳонимсан.

Раъно Шерзод

бўлиб маданий ёдгорликлардан улкан таассурот олди. Мусулмонларнинг энг буюк китоби Кўръони Каримнинг Усмон мусҳифа сақланадиган обидани айланар экан, араб имлосида ёзилган барча китобларга кўз ташлаб чиҳди. Назари тушган мисраларни ўқиб, шарҳ бериши, “Шахидлар хотириаси” хиёбонидаги типоловати дилни нурлантириб юборди. Зекхи-закоси баланд йигит, марказга келганда сабонинг илк иккى кунида лотин графика-сига асосланган ўзбек имлосини ўзлаштириб олиди. Бутун у марказнинг энг фаол талабаси.

Раънонинг ҳам севинчи ич-ичига симгайди. Унинг орзузи – журналист бўлиш. Раъно сафари чоғида Ноидарбеким, Увайсийларни кўп эслади. Юртимиздаги тарихий қадамжолар унда кўп ва хўп таассуротлар қолдирибди.

– Сўнгги пайтларда Ватан, Она мавзусида кўп шеърлар ўзадиган бўлиб қолдим, – дейди Раъно. – Ўзбекистон мени шунга руҳлантирид. Бунинг учун ушбу имкониятни яратган Президент Шавкат Мирзиёев ва бизнинг Президентимиз Ашраф Фаниға миннадорлик билдираман.

Афғонистонликлар доимо ўзбекистонга талпиниб ўшиади. Ат-Термизий, Имом Бухорийларнинг хокини тавоф айлагиси, Самарқанд, Бухорони кўргиси келади. Марказда ўқиб давомида кўплаб анжуманлар сабаб Шахрисабз, Бухоро, Навоий, Самарқанд, Тошкент шаҳарларида бўлдим. Ҳар гал Мозори Шарифга қайтанимда олам-олам кувонч, хотиралар олиб кетаман. Ўқув иили тобора охирлаб боряти. Марказда магистратура ўйналиши ташкил қилинганда, албатта, билимимни ҷукурлашибтиш учун ўқишини давом этиарар эдим.

Раънонинг сўзлашишдаги майин оҳанги ибосига ибо кўшади. Газал ўқигандага нигоҳи овозига ҳамоҳанг бўлади:

“Парим бўласа учуб қочсан улусдан то қанотим бор.

Қанотим кўйса учмоқдин, югурсам то ҳаётим бор...”

(Алишер Навоий)

...Айни дам ҳам Асадуллоҳ, Раъно ва Ағон фуқароларини ўқитиши марказининг бир гурух талабалари Тошкентда: Алишер Навоий номидаги ўзбек тили ва адабиёти университетида қиска муддатли таҳсилни давом этиарорди. Куни кечада гурух бўлиб, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига, “Ёшлик” журнали таҳририятига кириб келиди:

– Устоз, биз яна келдик...

Янги меҳмонларнинг ҳам кўзларидаги ҳайрат ва ҳавас, қалбида кувонч ва ҳаяжон коришик. Асадуллоҳ ва Раъно курсдошларига “Адиблар хиёбони”ни “кўз-кўз” этгани келибди...

...Нимасини айтасиз, улар ўзбек адабиётининг буюк сиймоларига ўз эҳтиомларини бажо келтираётган, улар қаршисида ҳайрат ва ҳавасга тўлиб турган бир пайтда уларнинг ўзбекистонлик айрим тенгдошлари турк сериаллари қаҳрамони ортидан кувиб юрган эди.

“MEHRLI MUZLATGICH” NING QAYNOQ TAFTI

Президентимиз ташаббуси ва бевосита кўллаб-кувватлаши билан 2017 йил 13 декабрда Ўзбекистон Ёшлар итифоқи марказий кенгаши қошида Имконияти чекланган ёшлар ва болалар маркази ташкил этилган эди.

Марказнинг мақсади, жамиятда истиқомат қилаётган ногиронлиги бор ёшлар ва болаларни ижтимоий-психологик, хуқуқий кўллаб-кувватлаш, уларни касбга йўналтириш, согломлаштириш учун турли хайрия тадбирларини, аукционларни ташкил этиши, хомийларни жалб қилишдан иборат. Бундан ташқари, имконияти чекланганларни ўзи кизикан йўналишлар бўйича ўрта маҳсус ва олий таълим олиши, касб-хунар эгаллаши учун имкониятлар яратиб, хуқуқий, психологияк, педагогик ёрдам кўрсатиш мақсадида давлат ва нодавлат ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш кўзда тутилган.

– Бугунги кунда марказ ўз олдига кўйган мақсадларидан бири – ногиронлиги бўлган шахсларни жамиятга инте-

грация қилиш ва ҳамма тенг ҳуқуқли бўлишини таъминлаш, эркин мулокотга киришишларига кўмаклашиш борасидаги бир нечта лойиҳаларни амалга оширмоқда, – дейди Имконияти чекланган ёшлар ва болалар маркази раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Раъно Шодиева. – Жумладан, марказ қошида “Мехрли кўллар” хайрия фонди ташкил этилди. Фонднинг асосий мақсади мамлакатимизда истиқомат қилаётган моддий ва ижтимоий ёрдамга муҳтож фуқаролар учун бегараз ёрдам кўрсатишдан иборат. Мазкур лойиҳа ташкил этилгандан то ҳозирги кунга қадар мэрибон ва саҳий ҳалқимиз томонидан хайрия қилинган 1 миллиард сўмга яқин хайрия ишлари амалга оширилди. Хусусан, ногиронлиги бўлган ёшлар ва

болалар учун 16 та ногиронлик аравачаси совга қилинди. Уй-жойга муҳтоҳ иккى оила-га ҳашар ёрдамида уй-жой куриб берилди. Жарроҳлик амалиётини амалга ошириш, яъни юрак, бўйрак кўчириб ўтказиш ҳамда жигар циррози ва гепатит касалликлари билан оғриган беморларга моддий ёрдам кўрсаттиди. Даволанишга муҳтож 170 нафар болага дори-дармон воситаларини харид қилиш учун маблаг берилди.

Таъкидланишича, Қорақалпогистон Республикасининг Мўйинқ туманида истиқомат қиласидаги 150 дан зиёд оиласа озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилган. Бундан ташқари, уйма-уй юриб ҳаракатлана олмайдиган ногиронлиги бор ёшлар ва болалар ҳолидан ҳам хабар олинган. Тошкент шаҳар ва вилоятларда истиқомат қиласидаги 150-200 га яқин оиласа озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатилган.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қайтадан реконструкция қилинган Карсоқвлар маданият маркази қошида “Мехрли кўллар” хайрия кийим-кечак дўкони очилди. У ерда саҳоватлешса юртдошларимиз томонидан хайрия қилинган кийим-кечаклар тўпланиди. Ҳар якшанба кам таъминланган, ёлғиз оналарга ва ногирон фарзанди бор оиласларга кийим-кечаклар тарқатилиди. Республикамизда фаoliyat юритаётган 20 та Муруват уйларига озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб берилди.

– Жорий йил бошидан бўён марказнинг яна бир ижтимоий “Мехрли музлатгич” хайрия лойиҳаси бошланди, – дейди Раъно Шодиева. – Мазкур лойиҳани амалга оширишдан асосий мақсад кам таъминланган оиласлар, ногиронлиги бўлган шахслар, ёлғиз қариялар, оналар ва бошқа фуқароларга ижтимоий

ёрдам кўрсатишдан иборат. Лойиҳа ҳозиги кунда жами 14 жойда амалга оширилмоқда. “Мехрли музлатгич”лар Тошкент шаҳрида фаолият юритаётган савдо маркази, бозор, масжид, бояч, мактаб ҳамда Гематология ва қон кувиш илмий текшири институтида ўрнатилди. “Мехрли музлатгич”га хайрия қилишни истаган фуқароларимиз томонидан турли хил озиқ-овқат маҳсулотлари жойлаштирилиб борилмоқда.

Маълум килинишича, хайрия лойиҳасида мамлакатимиздаги барча аҳоли иштирок этишлари мумкин.

“Мехрли кўллар” хайрия фонднинг келгисида Тошкент шаҳридаги “Atlas”, “Next”, Кўкон ва Андижон савдо марказлари томонидан бегараз ёрдам тариқасида ажратилган жойларда ногиронлиги бўлган шахслар томонидан яратилган кўл меҳнати маҳсулотларини сотиш бўйича савдо дўконлари ташкил этилади.

Бундан ташқари, Республика ихтисослаштирилган онкология ва радиология иммий амалий тибиёт марказида “Мехрли музлатгич” лойиҳасини амалга ошириш режалаштирилган. Апрель ойининг бошларида эса Қорақалпогистон Республикасида Россиянинг “Русская гуманитарная миссия”си билан ҳамкорликда сув фильтрлари, болалар учун ўзбек ва жаҳон адабиёти дурданалари олиб борилди. ДЦП ҳамда аутизм касаллиги бор болалар бепул россиялик мутахассислар кўригидан ўтказилади.

Хуршид ҚОДИРОВ

“MURUVVAT — BERMAKDİR, DEMAK YO‘Q...”

Кимгadir қарз, ҳадя, совга ёки за-
кот бердингиз, эҳсон қилингиз, иш
топишига ёрдамлашдигиз. Ёки ким-
гadir маънавий кўмак бердингиз,
умуман инсон сифатида кимнингдир
оририни енгил қилингиз. Аслида,
бу каби ишларни бажариш чин ин-
сонийлик фазилати бўлиб, инсонни
шахс сифатида улуглайди, маънавий
жихатдан улғайшига, мавқеининг
ошишига сабаб бўлади.

Аммо, ҳар қандай яхшиликнинг
муҳим бир шарти бор. Яхшилик – бе-
миннат бўлиши керак. Риё аралаш-
маслиги лозим. Агар яхшилик ортидан
миннат қилинса, у ҳамма савобларни
юшиб кетади. Миннат қилғувчи одам эса
эл назаридан қолади.

Бу ҳақда Аллоҳнинг мұқаддас
китобида шундай дейилган: “Эй
имон келтирганлар, молини одам-
ларга кўрсатиш учун берадиган,
Аллоҳга ва охират кунига ишон-
майдиган кимсага ўхшаб, берган
садақаларинизни миннат ва озор
билин йўқка чиқарман!” (Бақара
сураси, 264).

Кейинги пайтларда телевидение,
радио, газета, интернет сайtlari ва
ижтимоий тармоқларда турли хайрия
тадбирларни ёртиши урга айланди.
Бу ҳақда ўйласанг хотиронга кимга-
дир уй капитини тутқазаётган ҳоқим,

yoxud o‘ng qo‘ling berganni chap qo‘ling suratga olsin

ногиронлик аравачасини тарқатеётган
имом, муҳтоҳ қишига озиқ-овқат тўла
халта тутиб турган раҳбар ёки маҳалла
раси гавдаланаверади.

Ўйланиб қоласан. Ҳокимларнинг
аслида ўз хайрия фондлари бўлмайди.
Бирор тадбиркорни ҷақириб, унинг
молини (базан зўрлик билан) олади-
да, яна кимгadir намойишкорона
тутқазади. Шу “саҳоват”ни одамларга
кўз-кўз қилиш шартми? Ким-кимни
алдаяти? Аслида, одамлар ҳоким
бува қайси тадбиркорни чиқриратиб
бу “саҳоват”га мажбурлариганини билди-ку!
Кўп ҳолларда, эҳтиёжманд одамлар-
нинг ўз шароити ҳаминқадар, тўғриғори
эса ағбор аҳволда бўлади. Аксариёт
ориятилди одамлар, ногирон бўлсалар-да
уй ичидаги аҳволни бировга кўрсатгиси
келмайди. Аммо ҳокимият вакили уч
кило гуруч билан, икки “баклажак”
мойни катта кутига солиб, ортидан
телефевиденини эргаштириб келса нима
қилисн? Ноилож ичидаги “шарманда
қилин”, одам бўлмай ўл”, деса ҳам,
камерага қараб “саҳий одамлар бор
зкан, раҳмат” дейди-да. Бу ёти камерага
йигирма саккиз қиши эргашиб келган
бўлса, саҳоватешалик қилипман, телеви-
зордан бир кўринай, деб.

Жиддийроқ мулоҳаза қилганда
кўнгилга оғриқ инади: миннатга ўхшаб

қолмаятимикин бу каби тасвири
“хисобот”лар?!?

Қайсиидир йили бир хирург айт-
ган сўзларни дўстларимдан эшишиб
қолдим. Бир нечта тадбиркор йигитлар
ундан шундай илтимос қилишибди:

– Биламиз, сизга ҳар хил беморлар
мурожаат қиласади. Бон ҳам, ноҷор ҳам.
Аммо шундайларни ҳам келади, опе-
рация қилиш керак, аммо беморнинг
бунга ҳеч имкони йўқ. Шундай вазият-
да, илтимос, бизга телефон қиссангиз.
Операция пулини имкон қадар ўзимиз
берасиз. Биз бир имлми имомдан за-
кот ва эҳсонларимизни кимга беришни
сўраган эдик. Ҳакиқий муҳтоҳини топин-
лар, деб маслаҳат берди. Биз ўзаро
фирқалишиб ва сизни инсофли одам,
деб эшиштанимиз учун шу қарорга кел-
дик. Биз сизга пулни берасиз, факат
илтимосимиз кимлигимизни айтманг,
миннат бўлиб қоласин! Қолаверса,
юзимизга риё нуқси урмасин учун
хаммамис келмаймиз, касални ҳам
кўрмаймиз.

Хирургнинг айтишича, улар кетгач
анча вақт ўзига келаолмай йиглабди.
Шундай ёшлар борлиги учун Аллоҳга
шукроналар айтиби.

Шу йигитларни жамоасидан йигиб
олган пулга бозор-ӯчар қилиб, сўнг
ногиронга бераётган, яна устига ўзини

сахай кўрсатиб гўддайб расмга туша-
ётган риёкор раҳбар билан солишириб
қўринг. Миннатни ҳам, миннатчини ҳам
таниб оласиз!

Абу Бакр Сиддик розияллоҳу
анхудан шундай риёкорларни солишириб
қўринг. Миннатни ҳам, миннатчини ҳам
(Термизий ривояти).

“Биласанни, сени ким ўқишига кирит-
ди?”, “Мен сенга отаң қылмаган яхши-
ликларни қилингман”, “Сени ким исха-
жойлаб қўйди, эслайсанни?”, “Ҳов,
қайси йили ялиниб келганинда ким сен-
га қарз берувди?”, “Мен закот берадиган
бойман!”. Бу – бугуннинг сўзлари. Шу
кунларда айтилаётган сўзлар.

Ҳазрати Инсон!

Ҳайрии ишларинизни миннат
қилиб, савобидан бебахра қолманг!
Ўзингиз яхшилик қилинган одамда ҳам
нафрат уйғатасиз. Суратга ҳам ол-
манд! Қиёматда суратинизни кўрсатиш
имкони бўлмайди. Телевизорга ҳам
чиқарманг. Ўзингиз яхшилик қилиб
турган инсоннинг қалбини яраламанг,
унинг ёмон кунини элга билдираманг!
Бу борада элдан ошириб бир нима
деб бўлармиди: “Яхшилик қил, сувга
от, балиқ билар, балиқ билмаса Холик
билар”.

Анвар БЎРОНОВ

oila va jamiat@mail.ru

MEHR OILANING POYDEVORIDIR

Бугун оиласиб муносабатлар муртлиги, арзимаган баҳона-важларни рӯқач қилиб оиласини бузайтганлар хақида кўп гапириялти. Оғриқлиси “Бош ёрилса рўмомда пинҳон, кўл синса енг остида” дед, жуфтига садоқат билан умргузаронлик қилган, оиласининг яхшисини ошириб, ёмонини яшириб пиру бадавлатлик мақомига эришгандарнинг авлодлари учун ажрашиб оддий ҳолга айланаб қолди. Бир пайтлари момоларимиз хотин қўйган эркакка бўй қизни узатишни шармисорлик деб билган, ажрашган эркаклар оила қурмаган қизларга оғиз солишига журъат қилмаган. Давримизга келиб эса миллий қадриятларимиз, факат элимизга хос ўзбекона андиша орга птурт етиб, ҳатто икки-уч марта хотин қўйган эркаклар ҳам йигирма-йигирма икки яшар қизларга уйланишти.

Ажрашган эркакнинг ортида қолаёттани иккичуб бола, турмуши бузилган аёл деган тамға пешонасига ёлишган аёлнинг кисмати билан ҳеч ким қизикмаяти. Турсулаша чиқса, оқ либос ортида турмушнинг қора күнлари яши-рингнини мулоҳаза қиласидан тафаккур сеп-йиши, мебег излаш ўйи билан банд. Оиласиб ҳаётта енгиги қарашиб қибатидаги жуфтлар муносабати ҳам дарз кетган шишадек мурт бўлади. Арзимаган сабаблар оиласи наро-кандаликка бошлаши ҳеч гап эмас. Фарбнинг гарифона одатларига жуда осон мослашганимиз. Яъни, оиласи факат иқтисодий жиҳат билан боғлаш, дейлик, яхши пул топадиган, ўзини таъминлай олишга имконияти бор қизларнинг турмуш кўрмай фарзандлар бўлиши ёки шунчаки, эл кўзига турмушга чиқиб болали бўлиши ва оқибатда фарзанд нотулиқ оиласидаряланниши ва шунга ўхшаш яянчи ҳолатларни жамият осонгина қабул қилимокда.

Юқоридаги санаалган ҳолатларни уят деб билмагандар хисобига бугун жуфтлар орасидаги муносабатлар рисоладагидек эмас ва оиласиб ажримлар кўпайб борялти. Демак, айни пайтда оиласиб муносабатлар борасида жиддий шуғулланиши долзарб масала ҳисобланади.

ЭР-ХОТИН МУНОСАБАТЛА-РИНИНГ БОСКИЧЛАРИ

Ҳар бир эр-хотин оиласиб ҳаёт давомиди турил хил боскичларни бошидан кечиради.

Мұхаббатта тўла дамлар. Оиласиб турмушнинг или дамлари. Севги-мұхаббатта лиммо-лим давр. Жуфтлик бир-бирининг ҳуснига бокиб тўймайди. Бирорисиз томогидан лўкма ўтмайди. Совғалар, гуллар ва меҳр-мұхаббат оиласиб ҳаётни давом эттириш гўёки улар учун ўз маъносини йўқотгандек. Шундай пайтда айрим табиати енгилроқ кишилар кўздан сағарузашти мұхаббат”

Мослашиш ёки кўниниши боскичи. Жуфтлик бир қанча вақт бирга яшаган, бир-бира гўблан қизикиши, эхтиёж сунган. Бирининг феъли иккинчисига малол келади. Энди қадримат деган тушунчалар юзага келган. Турмуши ташвишлари эйфория ҳолатидаги мұхаббат оловига сув пуркаган ва гўёки эр-хотин учун ажрашиб – бирдан-бир йўл.

Муроса боскичи. Юқоридаги ҳолатдан эсон-омон ўтиб олган эр-хотин энди бири бирига ён бершиш, келишиб, муроса килиб яшашга интилади. Ўртада фарзандлар бор, ажрашиб етади.

билин муммомо ечим топмайди. Яна ким биландир ҳаммасини бошидан бошлаш, эндиғина ҳаёт оқимига мослашган туйгуларни янгилаш кўпчиликка каш шўмайди ва эр-хотин оила саҳасида ўзига теккан ролни бажарища давом этади.

Одатлийидан зерикканлик боскичи. Оиласиб муносабатларда эхтирос ва мұхаббат йўқолган давр. Эр-хотин бир-биридан зериккан, оиласиб ҳаётни давом эттириш гўёки улар учун ўз маъносини йўқотгандек. Шундай пайтда айрим табиати енгилроқ кишилар кўздан сағарузашти мұхаббат”

Мукаммал оила. Юқоридаги тўрт боскичдан ақл ва идрок билан, хиссиятларини енгиг ўтган жуфтлик оиласиб ҳаётнинг бешинчи боскичида кўлга ибратли оила бўлади. Энди бу эр-хотин севги-мұхаббатга ёпишиб олмай, оила мұқаддаслигини онлиги равишда англаб етган ва никоҳ риштаси мұхаббатта эмас, меҳрға асосланиб бояланишини хис қилган бўладилар. Бу даврага келиб, жуфтлик бир-бирини хурмат қила бошлайди, бир-бирига билмаганини ўргата олади ва энди ёнидаги шундай инсонни йўқотишдан хавотирланади. Ёлғизликнинг неча қадар кўрқинчли эканини тушуниш етади.

Муроса боскичи. Юқоридаги ҳолатдан эсон-омон ўтиб олган эр-хотин энди бири бирига ён бершиш, келишиб, муроса килиб яшашга интилади. Ўртада ташвишлари шахсоний нафа мавжуд ва бу истакни ҳамма ҳам ақл билан бошқаролмайди. Оиласиб ҳаётда хиссий муносабатларда эхтиёткор бўлиш, ҳар хил янгиликлар билан жуфтини ўзига

ОИЛАВИЙ ИНҚИРОЗЛАР ДАВРИ

Оиласиб инқироз – муносабатларнинг янги даврга ўтишига тўрги келади. Таъқидланганидек, эр-хотин муносабатларнинг бир неча турни бошдан ўтказилилар ва бу пайтда кимдир жуфтига ён беради, оиласиб сақлаб қолиш учун; бирор севган иши ё хунаридан кечади; оиласиб сақлаб қолиш учун; хуллас, бу жараёнлар босиқлик билан ҳал этилгунига қадар оила бир қанча таназзул даврини бошдан кечиради. Оила руҳшунослари оиласиб муносабатларни бир неча даврга бўйиб чиқиши:

*Нозик муносабатларда жуфтидан қониқмаслик ё зерикканлик;

“Ўзига нисбатан ишончсизлик. Қарама-қарши жинс вакили уни назарига илмайтандек туолиши;

“Жуфтлар орасида руҳий яқинлик йўқлиги ва ҳиссий ёлғизлик;

“Шахсий худуд дахлсизлиги бузилганида, киши эркиниги бўйлган ҳолатда;

*Муносабатлар таранглашиб, оиласиб низолар кўлайтандида ва стресс ҳолати тақорланганида;

*Иқтисодий этишмовчилик, кимгадир қарамлик мажбурияти.

Инсон оиласиб муносабатларда ўзига зарур бўлган нарсалар – севги, мұхаббат, хурмат, ишонч каби туйуларни ўз жуфти, оиласидан тополмаса, босқа жойдан излашга тушади. Жуфтлик юқоридаги ҳолатга тушмаслик учун аввало кўнгил яқинлигини бир-бирадан топиши ва жинсий муносабатларга тириклик мұммаларнинг дахл қилишига йўл кўймаслиги керак.

ОИЛА МУСТАҲКАМЛАГИ КИМГА ё НИМАГА БОҒЛИК?

Оиласиб мустаҳкамлаш, никоҳни сақлаб қолиш – факат бир кишининг иши эмас. Бунинг учун эр ва хотин бирдайдан масъулият билан меҳнат қилиши зарур. Бир-бирининг фирини хурмат қилиш, муроса билан мұммаларни ҳал этиш, ён беришда оиласиб ҳаётнинг баҳт калити яширинганд. Низоларни бартараф этишда аввало, унинг келиб чиқишига диккат қаратинг. Жуфтингизни бирорининг хотини ё эри билан солиштираман. Ҳамманинг ўзига хос айби, камчилиги бўлади. Ахир, ўзингиз ҳам мукаммал инсон эмассиз-ку? Зазабингиз қайнаб, жаҳлингиз танангида сигмай кўлайтандида ҳам жуфтингизни ҳақорат қилинган. Масъулият, масъулият ва яна масъулият. Масъулиятини хис қилган инсон, бурчани унутмайди. Бурчини унутмаган инсон ишончи оқлайди. Ишончга муносиб инсон эса албатта меҳр-мұхаббат билан тақдирланади. Баҳтиниз бекам, меҳр-мұхаббатнинг бардавом бўлсин, азизлар!

Умода АДИЗОВА

ЭЪЛОН

Юнусобод тумани Давлат хизматлари маркази томонидан 09.03.2018 № 588263 реестр тартиб рақами билан рўйхатдан ўтган “TIGERS FITNESS” хусусий корхонаси тутагилишини маълум қиламиш.

Тошкент шаҳар Янубод тумани Гўзал кўчаси 55-йуда яшовчи Хошимов Абдухалил Холбоевич ногига бирлигидан кадастр хужжатлари йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Б.САМИГОВ,
Юнусобод тумани ЁХБ бошлиғининг ўринбосари,
подполковник

Юнусобод тумани ЁХБ ходимлари томонидан туман худудида ёнгилнинг олдини олиш бўйича катор ишлар олиб борилимокда. Жумладан, маҳаллаларда мавжуд шахсий хонадонлар ва кўп қаватли уйларда бўлиб аҳоли ўтасида содир бўлаётган ёнгиг ва уларнинг оқибатлари хақида тушунтириш ишлари олиб борилимокда. Ўзини ўзи бошкарши орғанлари, профилактика нозирлари билан ҳамкорликда тўпланиб қолган, куриган хаzon, шох – шаббалар болаларни олов билан ўйнаши, кимларнингдир сигарет чекишдаги эхтиётсизлиги ёнгинга сабаб бўлиши

TADBIRLAR DAVOM ETADI

мумкин.

Шунга ўхшаш нохуш ҳолатларга йўл қилимаслик, аҳоли турархойларида ёнгиг хавфсизлигина ва инсоннинг хавфсизлигига таъминлаш бошасида Юнусобод тумани ЁХБ ходимлари томонидан, туман электр тармоқлари корхонаси, туман газ хизматлари билан ҳамкорликда чора бандирлар белгиланиб, аҳоли турархой биноларида эксплуатация тизими, газдан оқионаға фойдаланиш, газ кувуларни ўз вақтида тозалаш, кувуларни ўтказишида лойиҳалаш, техник кўрикдан ўтмаган қозонхоналарни ишлатишни тақиқлаш,

газ ва электр энергиясидан ноқонуний фойдаланиш ҳолатларига чек кўйиш тадбирлари мунтазам ўтказилёттири.

Ҳар бир аниқланган камчилик ва мұммалар, юзага келган фавқуподда ҳолатлар, фуқаролар томонидан табиий газдан оқилона фойдаланишни ташкил этиши, содир бўлиши мумкин бўлган ёнгилнинг олдини олиш, ҳамкорликда олиб борилиётган профилактик – тушунтириш тадбирларини янада юқори савиядада ўтказиш максадидаги ушбу тадбир йил мобайнида ўтказилади.

Б.САМИГОВ,
Юнусобод тумани ЁХБ бошлиғининг ўринбосари,
подполковник

oilavajamiat@mail.ru

ERKAKLAR DASTURXON ATROFIDA O'ZLARINI FOSH QILISHADI

Рұхшуносларнинг илмий кузатувлари, хулосаларига күра, биринчи учрашууда ёк қаршындағы инсон ҳақида күп проң нарса билиб олиш имкони мавжуд экан. Бунинг учун эркаклар дастурхон атрофидан үзини қандай тутишини кузатиш ва хулоса қилинса бас.

У ҚАНДАЙ МУТАХАССИС?

Гёте да шундай сатрлар бор: "Фөлтөв автор ва хатти-харакатлар – тошойна, унда ҳар ким ўз қиёфасини намоён этади". Хүш, биринчи учрашууда ёк қаршында турган эркак ҳақида күп проң нарса билиб олиш учун нималарга эътибор бериш лозим?

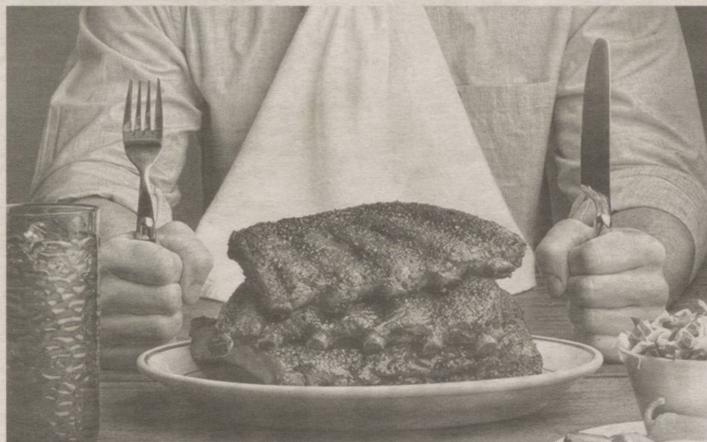
Баъзи рұхшунослар раҳбарлар ла-возимиси кадр танлашда ноанъанавий маслаҳат бершиади. Масалан, немис мутахассислари бўлгуси номзодни тушлика тақлиф қилиб, овқатланишини кузатишни тавсия қилишади. Агар у овқатни очкүзлик билан (хозирда бундай эркаклар жуда кам) чайнаамай юта бошласа, билингки бу одам салга ловуллаб кетадиган, енгил характерлиди. Мабодо тез, аммо иштиёқ билан ва овқатнинг мазасини хис этиб тановул киласа, у ишда ҳам үзини шундай на-моён этади. Кимда ким овқатланиш пайтида таомлар таркибидан витаминалар ва озукавий бирималар билан жуда қизиқса, бундай одам ишда кўп вақтни майдайчуда нарсаларга сарфлайди. Овқатни шошмасдан, майдай чайнаб еганлар энг яхши ташкилотчилардир. Иштаҳаси бўлмаган одамлар одатда ишга ҳам шу тарзда муносабатда бўлишади. Албатта, бу янгилик эмас, кадимда ота-боболаримиз ҳам ишчи ёллаганларида аввал уларни овқатлантириб, шунга қараф хулоса қилганлар.

СУҲБАТЛАШИШНИ ЁКТИРАДИ

Эркак кишининг дастурхон атрофидан қандай гаплашишига эътибор қаратинг: у оғиздаги егуликни чайнаб олиш учун гапини тўхтатиб турадими? Балки оғзи тўла овқат билан ҳам гапдан тўхтамаётгандир?

Биринчи ҳолат, бу эркакнинг тартибли фикрларидан, зарур нарсалар билан иккичина даражалиларини фарқлай олишдан далолат беради. Бундай эркаклар ўз фаолиятни ҳаракатида тартиб ҳамда кетма-кетлика риоҳ қилишади, таомни омиллар фикрига ҳамда қарор қабул қилишига тасир қўрсатолмайди.

Бир вақтнинг үзидаги ҳам оғиздаги овқатни чайнаб, ҳам гапдан тўхтамайдиганлар эса муомала ва мuloқотда очиқ,

ҳамда оддий қишилардир. Улар учун таассуротлари билан ўртоқлашиш ёки ниманидир мухокама қилиш энг катта баҳт бўлса, ажабмас. Бундай эркаклар ёлғон гапириш ва сир сақлашни билишади, бу нарса қўлларидан келмагани боис катто бунга интилишмайди ҳам. Шу маънода оилада кўнгил хотиржамлиги учун мана шундай эркаклар жуда мос келади.

ИНДАМАС

Жимгина, ёпиқ оғиз билан, аста-секин ва шошилмай овқатланиш одатида инсоннинг таоми оламдан маълум даражада чекланганигидан далолатидир. Шуни эътиборга олингни, үзини назорат қила олиш қобилияти билан бирга, бу одати ҳам бу эркакнинг ўзига хослигини англатади.

ОШХОНА ЖИҲОЗЛАРИНИ ИШЛАТИШ

Ўзлари сезмаган ҳолда инсонлар дастурхон устида пичоқ, қошиқ ёки санчқини турлича ишлатишади. Айрим эркаклар овқатланиш пайтида гўёки қошиқни "кутиб олишади". Яъни, улар қошиқни оғизларига олиб бориши билан бир вақтда бўйинларини олдинга чўзиди, оғизлари билан қошиқка интилишади. Қизиги шундаки, бундай одат ўзига ва атрофидагиларга ишончи суст одамларга хос экан. Бундай эркаклар ҳар доим эҳтиёт бўйиб юришиади. Шу билан бирга улар билан турмушни ишончли ва осуда кечишини айтиб ўтиш керак. Улар ҳамма нарса ҳақида жиддий мулоҳаза қилиб қўришиади, бу шашка айтганда, етти ўлчаб бир кесади.

Овқатланиш чоғида санчқини қандай ишлатиш ҳам эркаклар ҳақида

кўпгина сирларни ошкор этиши мумкин экан. Масалан, айрим эркаклар гўшт бўлагини санчіб олишади, гуруч ёки макаронни эса худди қошиқ билан еяётгандек ўйиг олиб истеъмол қиласидар. Шу билан бирга санчқини дам-бадам ўз ўки атрофидан айлантириб туришиади. Бу нарса ўйуб эркакнинг эркян фикрларидан кўнглига келганини қилишидан далолат беради. У бир вақтнинг үзидаги ҳам нозик таъблар, ҳам омилкор бўла олади.

ОВҚАТДАН СҮНГ

Биргалиқдаги тушлик ёки кечки овқат якунинг этиб қолди, деб хисоблайлик. Сиз ўтган вақт мобайнида қаршындағи эркакни кузатиб, маълум бир хулосалар чиқаришга, айрим фикрларга келишга улгурдингиз. Аммо, дастурхондан туришида у анжомларни қай ҳолатда қолдиришини ҳам назардан кочирманг. У овқатни ёб бўлгач, қошиқ ёки санчқини ялаб кўядимиш, уларни қаёрга санчқиганига эътибор қаратадими? Овқат сузилган идишини ва қошиқ-санчқипарни тозалаб кўядиганлар қатъияти, синчиков кишилар бўлишади. Улар учун ҳар бир ҳаракатни мантикан асослаша жуда мухим. Бундай эркаклар учун кўпроқ оиласив ҳаётта тайёр, бу борада маълум таърибага эса аёллар мос келади.

Агар эркаклар анжомларини дастурхон устига бетартиб ташлаб кўйса, уларни тез-тез кўлидан тушуриб юбораверса, бундай эркак билан оила куриб яшаш оғир ва мушуклишади.

ИЧИДАГИ ТАШҚАРИСИДА НАМОЁН

Табиийки, бир қарашда ёки биринчи учрашууда ёк қаршындағи сұхбатдошнинг ҳарәктерини очиб беришига хизмат қиласидан барча жиҳатларни битта мақолага сидириш мушкул. Аммо эркак киши ҳақида овқатланиш пайтида олган таассуротлар ҳам кўп нарсани ҳал қилиши шубҳасиз.

Бундан беш минг йил мукаддам Гермес Трисмегист: "Ичкарида (кўнгилда) нима бўлса, у ташқарида (қиёфа, хатти-харакат ва бошқаларда) акс этади", деган экан. Бундан ортик бирор фикр айтиш мушкул бўлса керак!

Ичимлик ичиш (бу ўринда айнан спиртида ичимликларни назарда тутаётганимиз ўйқ, балки сув, чой ва бошқа барча ичимликлар ҳақида гап кетяпти) одати тўғрисидан гапирганда билингки, тахминан 7 фоиз одамлар бу борада одоб қоидаларига риоя қилмайди. Агар эркак ичимлик ичганда доим кийимга

томиб кетаверса, ёки хуриллатиб исса, бу ҳол унинг одоб қоидаларидан бир қадар йироқлигини англатади.

Қадимда эркакнинг қанчалик эхтироси эканнинг аниглаш учун унинг ичимлик ичиладиган идишини қандай ушлашига эътибор беришади. Эркак пиёла ёки қадаҳа қанчалик нозиклик ва эхтиёткорлик билан муносабатда бўлса, у аёл билан ҳам шундай муносабатда бўлиши тайин, дейишида мутахассислар.

ТУРМУШ ЎРТОК ТАНЛАГАНДА...

Замонавий турк рұхшунослари ҳам инсоннинг дастурхон устида хатти-харакати унинг ҳарактери ва одатлари ҳақида кўнгиларни билдиради, деб хисоблашиади. Уларнинг таъқидлашича, киз бола бўлгуси умр йўлдоши бўлмиш йигитни дастурхон устида кузатиб, айрим хулосаларга кишиш мумкин экан.

+ Гўштли таомларни хуш кўрадиганлар ҳаётда идеалист бўлган вегетерианлардан фарқи равишда pragmatik бўлишади. Улар ўзларига ишонишиади, жиддий муносабатларга тайёр бўладилар, ўзларини, ҳаётни, энг мухим бўлгуси турмуш ўртоғини идеалаштиримайдилар.

+ Баъзи қоатларни сўйиб истеъмол қиласидан каборли, ён босувчан, кўнгилчан, марҳаматли, оиласив муаммалордан ўзини олиб қочадиган кишилар дейиш мумкин.

+ Агар қаршындағи эркак сабзавотларни ёқтираса, бу ҳам яхши нефтли. Ҳиссиятларнинг жўшунлиги ва романтика бундай кишиларга хосидир.

+ Қувнонк ва хушчака инсон билан турмуш куришини истайдиган қизлар, меваларни ёқтирадиган йигитларга эътибор қаратади. Узум, банан сингари магзи юшмоқ меваларни хуш кўрадиган йигитлар етакчиликка, устунликка интиладиган бўлишади. Қаттиқ магизли мева ва сабзавотларни ёбигуистеъмол қиласидан эса юшмоқ кўнгил ва нозиктабъ, шу билан бирга жиззаки бўладилар.

+ Ширинликка ўч йигитлардан эса яхши умр йўлдош қишини даргумон. Азиз қизлар: хушёр бўлинг, бундай йигитлар бир оз эркотайроқ бўлиши мумкин. Бу каби инсонлар билан ўзаро мос ва ўйғунлика ҳаёт кечириш осон бўлмаслиги аник.

+ Аччиқ ва шўр таомларни ёқтирадиганлар, одатда саргузаштларни хуш кўрадиган, гардаками, қизиқон бўладилар. Аммо улар қанчалик тез ловуллаб ёнишса, шундай тез ўчадилар. Чучун овқатларни сўйиб истеъмол қиласидан узоқ муддатли муносабатлар ўрнатишади. Улар шу жиҳатлари билан аччиқ ва шўр таом ишқибозларидан фарқ қилишиади.

P.S. Бу замонавий психологиянинг фикрлари. Уларни асосли фикр сифатида қабул қилиш ёки эътиборсиз қолдириш ихтиёргинизда. Аммо инсоннинг овқатланиш, дастурхон атрофидан ўзини тутиши маданияти унинг жамиятдаги ўрни ва мәқеен учун ҳар доим мухим саналган. Шу боис йирик тадбиркорлар, ишбалармонлар бизнес масалаларини дастурхон устида ҳал қилишиади. Демак юқоридаги фикрлар бекиз экас.

Интернет маълумотлари асосида тайёрланди.

TO'RT TUP YONG' OQ BIR OILANI BOQADI

Xатирчи туманинаги Қарғатепа қишлоғи кафтадеккина. Шунинг учун ҳам қишлоқ одамлари бир-бируни яхши танийди. Кимнинг бошига иш тушса, биргалишиб мушкулини осон қилишади. Кўпдан күён қочиб қутулмайди, дегандаридек, ҳашарни ҳам, тўй-маъракани ҳам биргаликда ўтказишади.

Қишлоқ одамлари чорвачилик билан шугулланади, парранда бокади, томорқасида деҳқончилик килишининг ҳадисини олган. Боғдорчилликда ҳам донг таратган. Ҳар бир хонадонда ҳеч бўлмаганда уч-тўрт туп ёнгоқ, ўрик, олма дарахти бор. Мабодо кимнинг уида мевали дарахт бўлмаса, ўзи экиб, то ҳосилга киргунга қадар парваришлаб бергувчи Нарзулла Кенжавени тумандан ҳам кўпчилик яхши танийди.

Сўзга чечан, меҳрибон, тартибни хуши кўрадиган бобо 80 ёшин коралаб бормоқда. Аммо меҳнат қилишни канда килмайди, ҳамон соглом ва тетик.

– Дўстим ҳеч чарчамайди, – дейди меҳнат фахрийси Эркинбой Икромов. – Ўзим Самарқанд вилоятида яшайман. Ҳар сафар дўстимни йўқлаб келсан, уни боғдан топаман. Қишида ҳам дарахтларини тагини юмшатиб, атрофини тозалаб юради. Тезкор замонамиздаги шиддатли ўзгарашларни бизнинг ўёшимизда кўпчилик қабул қилиши қийин кечади. Аммо дўстим ҳар доим замон билан бирга нафас опади.

Нарзулла бобо қишлоқ яқинидаги 6 гектар ерда боғ барпо қилган. Бу ерда 450 туп олма, 240 туп ўрик, 125 туп бодом, 220 туп хурмо, 105 туп нок, 65 туп ёнгоқ, 50 туп гилос шахмат доналаридек тизилиб ўсмокда. Дарахтлар ҳар тўрт томондан ўлчангандан бир хил яқинликда жойлашган. Бу дарахтларга сув, кўшёв хаёт бирдек этиб боришини таъминлайди.

– Болалигимда уйимизда катта ёнгоқ дарахти бўларди. Оқ магизи бу ёнгоқ оиласизни боқарди. Ҳатто кўшни қишлоқлардаги одамлар ҳар йили кузда ва эрта баҳорда келиб, ҳовлимиздаги ёнгоқ шоҳидан олиб, уйдаги ёнгоқ дарахти пайванд қиларди. Пайванд қилишни билмаганлар отамдан кўмак сўйарди, – дейди Нарзулла бобо. – Шунинг учун кам бугун ҳамкишлоларимиз ҳовлисида мағзи тўқ оқ ёнгоқларни кўп учратасиз. Бу ёнгоқларнинг савдоши чаққон бўлади. Шу мевалад орқасидан болаларни ўйли-жойли қилдим, набираларимни ўқитаялман, қолаверса, кора қозонимиз қайнаб турибди.

Бобонинг фикрици, ёнгоқ парвариш қилиш мушук вазифа бўлгани учун ҳамма ҳам буни уддалай олмайди. Яхши парвариш қилинган ёнгоқ дарахти 300-400 йил мева берishi мумкин. Шунинг учун ҳалқимизда тўрт туп ёнгоқ бир оилани боқади, бир туп ёнгоқдан етти авлод бахраманд бўлади, деган таплар юради. Аммо ёнгоқ дарахти ўз-ўзидан ҳосилга кириб қолмайди. Ниҳоллик давридан бошлаб алоҳида парвариш талаб қиласди.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси,
“Болалар ва оиласларни кўллаб-
куватлаш” ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
“Соғлом авлод учун” халқаро
хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид ЛУҚМОНОВ

Шу ўринда Нарзулла бобонинг таърибаси билан ўртоқлашсан. У киши ёнгоқ қўчатларини кеч кузда, қиши совуғи ёсмасидан ерга қадайди. Алоҳида парвариш қилиб, ҳосилга киргунича ҳар бир никон билан тиллашади. Масалан, 1992 йилнинг кеч кузида эккан ёнгоқлари 5-6 йил ўсиб ҳосилга кирган. Мана, қарийб 20 йил давомида 65 туп ёнгоқдан ҳар йили ўртacha 35-45 килограммгача ҳосил олади.

Нарзулла бободан яна бир гап:

– Худо бериб турса, ҳар йили 15 тонна симиренко, 10 тонна Жиззахнинг баҳмал олмасидан етишишимиз. Беш юлдуз олма кўчатларини

Бахмандан келтирган бўлсак

ҳам, у ернинг олмасидек

кизил бўлмайди. Биздан

Жиззахга олиб кетилиган

ёнгоқ қўчатлари ҳам

Хатирчиникидек мағзи

тўқ ва ёғли бўлмас

екан. Бу ҳар жойининг

иқлими билан болгик

бўлса керак.

Нарзулла Кенжавени қишлоқ болала-ри "Ёнгоқ бобо" деб чакиришади. Сабаби, у

киши кўчада юрса, олдидан

чиқсан болага ёнгоқ улашади.

Ўзбекистон Ёнгоқ етиширувчилар ва экспорт қилувчilar уюшмаси маълумотига кўра, Самарқанд, Наманганд, Бухоро ва Навоий вилоятларида ёнгоқ дарахтининг оқ магиз, юпқа пўстси, пештоки каби навлари кўнгли етиширилар экан. Нарзулла бобо сингари дарахт билан тиллаша оладиган, боғдорчилек имидан хабардор инсонлар борлиги туфайли ушбу ёнгоқ навлари йўқолмасдан келмояди.

Яна бир гап. Хатирчига йўлингиз тушса, Нарзулла Кенжавени ҳам бир кўриб ўтинг. Шунда Қарғатепанинг мағзи тўқ ёнгоқларни еб кўрасиз, бобонинг дуосидан баҳраманд бўласиз.

Дилобар Аслиддин қизи

QIRG'OVUL

Бахмалнинг Ойқор тоғи ёнбағирлари набо-тот ҳамда ҳайвонот дунёсига бой. Баҳор яқинлашиши билан табиат уйгониб, бу сўлим масандада тириклини нишоналари пайдо бўлади. Тоғ- ёнбағрида турфа жонзот ва қушлар кўзга ташла-на бошлайди.

Кирговул – эркин, кўркам ва ёнча йирик қуш. Макиёнининг кулранг патларидаги йўл-йўл чизиклар ёркин кўринишда булиб, ўта эҳтиёткор. Қуш тез югурга олади. Кам холларда учади. Нар қирговулнинг бўйни қисмидаги оқ ҳошияси уни янада ёркинроқ қилиб кўрсатади. Қаноти қизгиш-қорамтира, тана тузилишининг ярмини думи эгаллайди. Учкур тумушги оғизи беназир қурол, тирноқлар ҳам яхши иш беради. Қирговуллар қамиш ва бутазорларда ўтрок ҳолда ҳаёт кечиришади. Тунда химояланиси учун дарахт ва йирик буталар устига чиқиб олади.

...Кутимаганда тонг саҳар ҳавза бўйларида ўгринча оғ қилувчилар изгиб қолишиади. Бу ҳол қирговулларни чўчитиб, бутазор ичига яширишишга мажбур киласди. Хилваттоҳда ҳар доим сергак ва хуш тиришга одатланган маҳсус кийимдаги нозир – Содик ака бегоналар шарпасини пайқаб, осмонга қарата кетма-кет ўз узади. Бу огоҳлантиришдан нишона, албатта.

Содик ака олтмишини қоралаб қолган бўлса-да, жисмонан бақувват, коматини тик, тог йўллари ва ҳавза ёқалаб илдам кезади. Ҳар қандай нокулат об-ҳаво шароити ҳам уни чўчита олмайди. Тўрткўз лақабли исковуч ити доимо кўмакка шай.

Уша субҳидам нозирнинг ақл-идроқи ва таърибаси устун келиб, бе-озор жониворларга хеч қандай шикаст етмади. Тонг ёришгача, қирговул сони ҳудудда тахмин қилганидан ҳам кўплигидан севиниб, кўнгли равшан торти.

Тухумдан чиқсанномиш қоралаб қолган бўлса-да, жисмонан бақувват, коматини тик, тог йўллари ва ҳавза ёқалаб илдам кезади. Ҳар қандай нокулат об-ҳаво шароити ҳам уни чўчита олмайди. Тўрткўз лақабли исковуч ити доимо кўмакка шай.

Ҳавф-хатар сезилгудек бўлса, нар ракибини чалгитиб қанотларини қоқа бошлайди. Унинг безоваталини чирклилашидан попланопларни буталар орасига кириб, кўздан яширишиади. Полапонлар ёқимли сайрашдан сунг ота-оналарни олдида тўпланишиади.

Кутилмаганда қирговул рўпарамизда пайдо бўлди ва тезлида буталар орасига яширинди. Ҳеч вақт ўтмай тўрт-беш одим нарида яна кўриниш берди. Улар қишида из қодирмаслик учун имкон даражада курук майдонда юришиади. Шунинг учун ўгринча оғ қилувчилар бу айёр қушнинг қаёрда ва қаҷон бўлишини ҳар доим ҳам билавермайди. Баъзан маҳорат ҳам иш бермай қолиши мумкин.

Абдулла САЙДОВ

